

nal del català antic; Maria-Pilar Perea presentà un estudi sobre els castellanismes en el català i els catalanisms en el castellà en un corpus epistolar; Judy Bernstein i Francesc Roca analitzaren el sistema de demostratius en iberoromànic i galloromànic, i Alba Adiego va dissertar sobre el valor de les anotacions lingüístiques marginals de l'*Atlas Lingüístico de la Península Ibérica*.

A la vesprada, començaren les darreres comunicacions del congrés. Roxana Marica presentà un treball sobre els sistemes pronominals de l'espanyol de Navarra; Miguel Rodríguez Monteavaro, una comparació entre els estudis dialectals sobre la frontera entre l'asturià occidental i el central; Mar Garachana i Andreu Sentí van analitzar el futur perifràstic del català i l'espanyol al segle XIX, i Magdalena Rosková i Samia Aderdouch presentaren un estudi en què es comparava la manera en què es fa servir la mirada amb finalitats comunicatives entre parlants nadius d'espanyol i parlants d'origen marroquí. Finalment, els assistents al congrés vam poder gaudir d'una deliciosa i refrescant orxata, acompanyada de fartons, mentre debatíem amistosament i observàvem la imperterrita Torre del Rellogge de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona.

Manuel BADAL BERTOLÍN
Universitat de València

50è Col·loqui de la Societat d'Onomàstica (Mequinensa i Calaceit, 24-26 de maig de 2024). — Del 24 al 26 de maig es va celebrar a les localitats de Mequinensa i Calaceit, a la Franja d'Aragó, el 50è Col·loqui de la Societat d'Onomàstica. Aquest congrés ha estat organitzat per l'esmentada societat, l'Acadèmia Aragonesa de la Llengua, l'Institut d'Estudis Catalans i el conjunt de projectes de recerca *ToponHisp* (*Toponomasticon Hispaniae*) mitjançant dos dels sis projectes integrats (*TopArcMed* i *TopACaLaR*, és a dir, els projectes que estudien els territoris de llengua catalana i Aragó). A més a més, l'organització ha pogut gaudir de la col·laboració d'un ample seguit d'entitats públiques i privades (ajuntaments, centres d'estudis locals, etc.; podeu veure la relació completa a la pàgina web de la Societat d'Onomàstica).

L'organització d'un congrés d'aquest tipus no és mai una tasca lleugera, menys encara quan, com és freqüent als de la Societat d'Onomàstica, es fa en més d'una seu. Nogensmenys, és pot dir que sens dubte els organitzadors van reeixir-hi completament. Tots els actes, acadèmics i no acadèmics, van tenir lloc tal com figuraven al programa en un ambient ensems seriós i científic d'un costat, i amical d'un altre.

Aquest és el segon col·loqui de la Societat que té lloc a la Franja d'Aragó després del primer a Fraga l'any 1994, és a dir, fa exactament trenta anys. Dos números rodons, doncs, trenta i cinquanta, per triar els llocs que es van escollir molt encertadament. Es volia fomentar l'interès per la toponímia i l'antroponímia específicament d'aquestes contrades de parla catalana, però amb una visió més ampla, com és natural, de tot Aragó i en darrera instància de qualsevol territori relacionat. Es requerien treballs sobre l'origen últim dels noms, topònims i antropònims, l'etimologia, però qualsevol comunicació sobre tots els altres aspectes de l'onomàstica va ser acceptada igualment si tenia la qualitat necessària. El comitè organitzador i el comitè científic asseguraven que en tots els casos els treballs presentats tinguessin aquesta qualitat acadèmica.

Així, doncs, es va presentar un total de vint-i-tres treballs, dividits en dos tipus, ponències i comunicacions. Les primeres, cinc, van tenir una duració de trenta minuts; les segones, divuit, de quinze. En ambdós casos hi havia després uns minuts (cinc per cadascuna) de discussió. Són, no cal dir-ho, pocs, però adesiara si la duració de l'exposició ho havia permès aquest espai de temps era una mica més llarg, sempre respectant, com cal, el programa i l'horari del congrés. Sortosament hi hagué només un parell d'absències de darrera hora, una cosa, d'altra banda, inevitable en aplecs d'aquest tipus.

Els organitzadors planificaren ponències de J. Vázquez (Universidad de Zaragoza), R. Sistac (Universitat de Lleida) J. Giralt (Universidad de Zaragoza, Academia Aragonesa de la Lengua), H. Moret (Academia Aragonesa de la Lengua) i J. Terrado (Universitat de Lleida). Gràcies a aquestes ponències ens vam assabentar perfectament de quina és la situació exacta a hores d'ara dels estudis sobre toponímia de la Franja (Giralt), de la vàlua de la toponímia com a font d'antics mots avui desapareguts (Vázquez), de la importància del coneixement directe del terreny (i aquest és sovint l'origen del nostre amor a l'excursionisme que ja ens va mostrar el mestre Coromines) (Sistac) i de la presència de la llengua àrab en la toponímia terolenca i per extensió en l'antroponímia valenciana (Terrado). D'altra banda, una d'aquestes comunicacions (Moret) va tractar sobre un altre tema tan important i tan ben arrelat al lloc del congrés com és ara la presència de l'onomàstica a l'obra del conegut escriptor mequinensà J. Moncada.

Les comunicacions varen abordar un ample ventall de temes. No sempre és fàcil classificar totes les exposicions en grups ja que, com és natural, n'hi ha algunes que en tracten diversos, però, demanant excuses per possibles errades, hom diria que n'hi hagué de quatre tipus principals. El primer i més nombrós és el dels treballs que estudiaren l'explicació i l'origen de topònims d'una zona qualsevol (B. Vellvè, V. Castellvell, J. Rovira, J. J. García i E. Nieto, I. Xiva, J. Bernat i V. Gual i E. Forner, E. Ribes, X. Planas et al. i A. Beltran). El segon grup podria ésser el que constitueixen comunicacions sobre relació entre antroponímia i toponímia i per afegit entre zones lingüístiques a conseqüència dels repoblaments (V. Terol, F. Hernández, J. Tort). El tercer grup el formarien els treballs de G. Tomás, de G. Sanz i X. T. Arias, i C. A. Rizos amb la toponímia de la Ribagorça actual i pretèrita com a tema d'estudi. Finalment, un darrer grup va ésser el dels treballs d'E. Casanova, que va fer la ressenya de dos llibres recents i importants de toponímia de Castelló, el d'A. Aragonés sobre la toponímia en l'obra de S. J. Arbó i el de J. Bernat i F. Guardiola sobre toponímia urbana. Estalviem aquí la relació dels títols exactes de tots aquests treballs que el lector pot trobar perfectament a les pàgines de la Societat d'Onomàstica i de l'Academia Aragonesa de la Lengua. Creu qui aquestes línies signa que, malgrat que sigui d'una forma potser massa superficial, el lector d'aquesta nota pot adonar-se de la densitat d'aquests tres dies de treball, desenvolupat sempre, com he assenyalat, en un ambient que va saber aplegar l'imprescindible rigor d'aquests congressos amb l'amistança i la bonhomia que fan de la tasca necessària una càrrega no pas feixuga.

Al costat d'aquestes activitats purament acadèmiques, els organitzadors i les entitats col·laboradores varen tenir l'amabilitat de fer-nos a tots els congressistes tres bonics presents: una passejada literària per Mequinensa amb explicacions sobre l'obra i vida de Jesús Moncada, una altra pel casc històric de Calaceit i una breu visita al poblat ibèric de Sant Antoni.

Es va anunciar un termini de lliurament dels treballs presentats per a llur publicació, després de l'escaient avaluació, en un nou volum de la Societat d'Onomàstica que es vol tenir ja fet per al proper col·loqui. El president, Pere Navarro, va acomiadar els congressistes amb paraules amicals i encoratjadores al llevant de taula del darrer dinar col·lectiu.

Emilio NIETO BALLESTER
Universidad Autónoma de Madrid

Seminari «La variació territorial i els diccionaris» (Barcelona, 13 de juny de 2024). — El 13 de juny de 2024, la Sala Prat de la Riba de l'IEC va acollir el seminari «La variació territorial i els diccionaris», organitzat per les comissions de Lexicografia i d'Estandardització de la Secció Filològica. Era la primera ocasió en què aquestes dues comissions unien esforços per coordinar un seminari, però, tenint en compte la centralitat del projecte del nou diccionari normatiu, no és estrany que fos la variació geogràfica l'element d'anàlisi del seminari d'aquest any.